

bekendt Sag, at den meget omtalte Berning har været Lærer endogsaa ved forskellige Børnehjem; de maa altsaa heller ikke have undersøgt hans Forhold, inden de antog ham. Og nu kommer denne Sag med Præsten her i København, som har antaget en saadan Fyr som Søndagsskolelærer, skønt han var ganske uskikket til sin Gerning og i det hele synes at have været en ganske udannet Fyr. Det er altsaa ikke saa meget Vandelsattester, det kommer an paa, da de udstedes for et godt Ord og i Regelen paa en ganske overfladisk Maade, men hvad det gælder om, er en Undersøgelse af, hvad det paagældende Menneske duer til, og hvorledes vedkommende i det hele taget er; og det har det sikkert i mangfoldige Tilfælde skortet paa.

Det ærede Medlem Hr. Klaus Berntsen sagde nogle udmærkede Bemærkninger om den historiske Udvikling af Skolevæsenet her i Landet. Det ærede Medlem sagde ogsaa, at Godsejerne tidligere var i Spidsen for Oplysningen her i Landet, men nu var de det ikke. Jeg ved ikke, om det ærede Medlem tænkte paa den Godsejer, hvis Navn i disse Dage er paa alles Læber, Godsejer Madsen-Mygdal. Men jeg kan jo sige, at siden Venstremændene blev Godsejere, eller siden Godsejerne blev Venstremænd, er der intet at vente fra den Kant. Det er ikke Godsejerne, der nu er i Spidsen for Oplysningen, det er fuldstændig rigtigt. Men det samme gælder desværre om Gaardmandsklassen her i Landet. Jeg synes, at det er en ubetinget Fejl ved den danske Gaardmandsklasse, at den har ikke i samme Grad som Godsejerne i sin Tid stillet sig i Spidsen for Oplysningen, i Spidsen for Folkeskolevæsenets Forbedring. Den har selv skaffet sig Oplysning, udmærket Oplysning, man kan godt sige, at den er Verdens bedst oplyste Bondestand. Den har været paa Højskoler og paa Landbrugsskoler og har skaffet sig saa megen Oplysning, baade almen Dannelse og faglig Dannelse, som den behøvede; men den har ikke i samme Grad stillet sig i Spidsen for vor Folkeskole og for, at det Lag, som socialt set ligger under Gaardmandsklassen, kan faa bedre Skolevilkaar. Det synes jeg, man kan bebrejde den danske Gaardmandsstand. Det var stolt gjort af Godsejerne, at de i sin Tid satte sig i Spidsen for Oplysningen. Det vilde være smukt, hvis man kunde sige det samme om den danske Gaardmandsstand, at den havde bragt Folkeskolen til Blomstring her i Lan-

det dels ude i Kommunerne, hvor Gaardmændene sad som Førere, som Sognekonger, og havde al ønskelig Lejlighed til det, og dels her i Rigsdagen, hvor de i en Snes Aar har haft Flertallet i dette høje Ting og har haft Regeringsmagten i deres Haand. Men de har ganske forsømt at forbedre Folkeskolen ad Lovgivningens Vej og ad Administrationens Vej, baade hvad angaar Administrationen herinde fra Ministeriets Side og Administrationen ude i Kommunerne. Det er en Svaghed for en Stand, der som den danske Bondestand har hævet sig saa højt, som den praktisk har hævet sig; det skal være dens Ære. Den skulde huske, at den skal tage dem med, der staar nedenfor. Det huskede Godsejerne, men den danske Gaardmand har desværre ikke husket det.

Det ærede Medlem Hr. Klaus Berntsen sagde, at vi skal vogte os for at faa en Eksamensskole. Jeg vil dertil sige, at det mener jeg heller ikke. Skolen skal være, men den skal, som jeg sagde før, være en Arbejdsskole. Det skal hverken være Kolds eller Grundtvigs Skoletanker, der tages op, men noget nyt, hvor man søger at faa Elevernes eget Initiativ vakt, hvor man søger at faa Barnet eller i dette Tilfælde Seminaristen til at leve i Arbejdet. Men vi skal ikke være bange for at lade Eleverne aflægge en Prøve. Jeg for mit Vedkommende vil i hvert Fald ikke gaa med til at afskaffe det, at unge Mennesker i Købstæderne kan tage Realeksamen eller Mellemskoleeksamen og derved faa Adgang til Kontorarbejde og til gode Stillinger i de fire Etater. Det manglede bare, at vi efter i 1903 at have faaet det Fremskridt, som Mellemskoleeksamen og Realeksamen betyder, og dermed faaet en Skole, som aabner Adgang til offentlige Hverv for en Klasse, som ellers ikke havde den, nu skulde afskaffe det igen. Det kan der efter min Mening slet ikke være Tale om. Den Velgerning, Arbejderbefolkningen der har faaet, maa den beholde. Arbejdernes og den senere opvoksede Middelstands og Tjenestemændenes Børn skal beholde den Fordel, der er vundet der. Jeg kan være enig med det ærede Medlem Hr. Klaus Berntsen og forskellige andre, som har sagt, at man skal ikke febrilsk arbejde for at gøre hele Skolen til Eksamensskole; men paa den anden Side maa Skolen have et Maal, og naar Realeksamen ikke tages før i 16 Aars Alderen, er Arbejdet derved ikke større end, at velbevandede Elever kan tage den, og der er